

WAAR KOMT DE NAAM "GOUDEN ENGEL" VANDAAN?

D. van der Wielen.

Op het gebied van de folklore onderscheidde Koedijk zich wat betreft de Sint-Nicolaas viering van de rest van Nederland. Vanouds had de oude heilige hier geen voet aan de grond en hij moest vanuit Spanje met lede ogen toezien dat de kinderen hier op 31 december werden onthaald op geschenken. Zoals het meestal gaat, is de tijd ook hier niet stil blijven staan en nu loopt een groot deel der bevolking in de pas. De rest viert als vroeger het feest van de GOUDEN ENGEL.

De heer J.P.Geus heeft er in zijn boek over Koedijk uitvoerig over geschreven. De oude dorpshistoricus J.Otto heeft er zijn steentje toe bijgedragen om deze afwijkende gewoonte wereldkundig te maken. Maar beide heren hebben niet kunnen verklaren hoe het feest aan de naam is gekomen en wanneer en hoe het is ontstaan. De heer Otto verklaarde de late datum uit de omstandigheid dat de Koedijkers veelal vissers waren die op 5 december niet binnen konden zijn met hun schepen. De heer Geus merkt terecht op dat dit erg vreemd is, omdat alle andere Nederlandse vissers hier geen probleem mee hebben gehad en dus wel met Sint-Nicolaas thuis konden zijn.

Bij het lezen van een oude oorkonde kreeg ik een ingeving die misschien naar de verklaring zou kunnen voeren. Natuurlijk ben ik ook niet in staat om met een pasklare oplossing te komen. Ik wil wel een steentje bijdragen aan de oplossing.

De oude oorkonde stamt uit het jaar 1414, waarbij de Hollandse graaf Willem VI, de vader van Jacoba van Beieren, de vronoorden verhuurde aan de mensen van Koedijk en Vrone tegen betaling van "duisent gouden Vranckrijxe cronon, eenen gouden Engelsen of Ritsardus of Eduwardus nobel, voir desen dach geslagen in drie termijnen te betalen, 15 jaar durende".

Wat is een gouden Engelse?

Het Koninklijk Penningkabinet wist mij de juiste informatie te verschaffen. In de periode van 1344 tot aan het einde van de 16e eeuw werd deze gouden munt geslagen en vanwege zijn grote zuiverheid was hij heel gewild en erg populair.

De eerste muntslag vond plaats naar aanleiding van de zeeslag bij Sluis (Zeeuws-Vlaanderen) in 1340, waarbij de Engelse koning Eduard III de Franse tegenstander een bijzonder zware nederlaag bezorgde. Het goud was in die tijd betrekkelijk goedkoop ten opzichte van het zilver en de munt werd dan ook niet alleen gebruikt om de oorlogsinspanning te financieren, maar ook de handel maakte er gebruik van.

De Russische tsaar gebruikte deze munt onder meer als geschenkmunt. Zou dat ook met de Hollandse graven kunnen zijn gebeurd ten opzichte van de bewoners van Koedijk?

De munt zou liefkozend de Gouden Engel kunnen zijn genoemd en op deze wijze zou de naam van het feest verklaard zijn.

Verdere onderzoekingen brachten me bij Verdam's Middelnederlands Handwoordenboek. Het bleek me dat daarin als betekenis van het woord "engel", niet zoals mocht worden verwacht de hemelse bode genoemd wordt, maar simpelweg: **naam van een gouden munt**. Hiermede werd mijn vermoeden bevestigd dat in de oude tijd de Gouden Engelse liefkozend de **engel** werd genoemd.

Mijn vermoeden dat aan het Gouden Engelfeest de gouden munt ten grondslag ligt, werd dus wel heel waarschijnlijk.

Op de volgende pagina zijn afdrukken te zien van de munten die in Engeland en Holland geslagen werden. Voor alle duidelijkheid zijn de munten twee maal vergroot afgebeeld.

Voorzijde

Voorzijde

Keerzijde

Keerzijde

Engeland:
Gouden nobel, koning Eduard III (1327-1377)
Calais, na 1360. Voorzijde: EDWARD DEI
GRA REX ANGL DNS HYB Z AQVT
(Eduard bij de gratie Gods koning van
Engeland, heer van Ierland en Aquitanië)
Keerzijde: + IHC AVTEM TRANSIENS
PER MEDIV ILLORVM IBAT
(Maar Jezus door hun midden schrijdend, ging zijns weegs)

Gelre:
Gouden nobel, hertog Willem I
(1364-1402). Geslagen voor 1393.
Voorzijde: WILHELM DEI GRA
DVX GELR Z COM ZVIT
(Willem bij de gratie Gods hertog
van Gelre en graaf van Zutphen)
Keerzijde: + IHC AVTEM
TRANSIENS PER MEDIV
ILLORVM IBAT